

II

(Akty przyjęte na mocy Traktatów WE/Euratom, których publikacja nie jest obowiązkowa)

DECYZJE

KOMISJA

DECYZJA KOMISJI

z dnia 12 maja 2009 r.

w sprawie pomocy państwa, której Niemcy zamierzają udzielić w celu restrukturyzacji WestLB AG
(C 43/08 (ex N 390/08))

(notyfikowana jako dokument nr C(2009) 3900)

(Jedynie tekst w języku niemieckim jest autentyczny)

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

(2009/971/WE)

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 88 ust. 2,

uwzględniając Porozumienie o Europejskim Obszarze Gospodarczym, w szczególności jego art. 62 ust. 1 lit. a),

po wezwaniu zainteresowanych stron do przedstawienia uwag zgodnie z przywołanymi artykułami (1),

a także mając na uwadze, co następuje:

1. PROCEDURA

(1) W swojej decyzji z dnia 30 kwietnia 2008 r. (2) Komisja uznała, że zabezpieczenie przed ryzykiem ustanowione przez właścicieli WestLB AG (Westfälisch-Lippischer Sparkassen- und Giroverband, Rheinischer Sparkassen- und Giroverband oraz – bezpośrednio i pośrednio przez NRW. BANK – kraj związkowy Nadrenia Północna-Westfalia oraz Landschaftsverband Westfalen Lippe i Landschaftsverband Rheinland) (zwanym dalej „właścicielami”) w dniu 8 lutego 2008 r. na rzecz WestLB AG (zwanego dalej „WestLB”) stanowi pomoc państwa. Jednakże Komisja uznała ten środek pomocy za pomoc na ratowanie zgodną z zasadami wspólnego rynku i zatwierdziła go zgodnie z Wytocznymi wspólnotowymi dotyczącymi pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych

przedsiębiorstw (3) (zwanymi dalej „wytocznymi w sprawie ratowania i restrukturyzacji”) na okres sześciu miesięcy, a w przypadku przedstawienia planu restrukturyzacji – do podjęcia ostatecznej decyzji w sprawie tego planu.

(2) W dniu 8 sierpnia 2008 r. władze niemieckie zgłosiły Komisji pomoc na restrukturyzację wraz z planem restrukturyzacji banku WestLB. W zgłoszeniu zawarto zobowiązanie do przedstawienia do dnia 31 grudnia 2008 r. „konkretnych środków” mających na celu zmianę struktury własnościowej spółki.

(3) Pismem z dnia 1 października 2008 r. Komisja poinformowała władze niemieckie o swojej decyzji o wszczęciu w odniesieniu do środka pomocy postępowania określonego w art. 88 ust. 2 Traktatu WE.

(4) Decyzja Komisji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego (zwana dalej „decyzją o wszczęciu postępowania”) została opublikowana w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* (4). Komisja wezwała wszystkie zainteresowane strony do zgłaszania uwag do przedmiotowej pomocy. Komisja nie otrzymała żadnych uwag innych zainteresowanych stron.

(5) W dniu 24 listopada 2008 r. władze niemieckie przedstawiły swoje uwagi dotyczące decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego.

(1) Dz.U. C 322 z 17.12.2008, s. 16.

(2) Dz.U. C 189 z 26.7.2008, s. 3.

(3) Dz.U. C 244 z 1.10.2004, s. 2.

(4) Zob. przypis 1.

- (6) W dniu 16 grudnia 2008 r. WestLB wystąpił z wnioskiem o przedłużenie terminu przekazania przedstawienia konkretnych środków zmierzających do zmiany struktury własnościowej. Komisja wyraziła zgodę na przedłużenie tego terminu do dnia 31 marca 2009 r.
- (7) W dniu 27 lutego 2009 r. władze niemieckie przekazały sprawozdanie okresowe zawierające informacje dotyczące postępów osiągniętych do końca lutego 2009 r.
- (8) W dniach 6–8 kwietnia 2009 r. odbyły się rozmowy dotyczące restrukturyzacji banku. W rozmowach wzięli udział przedstawiciele Komisji, władz niemieckich, właścicieli oraz WestLB.
- (9) W dniu 17 kwietnia 2009 r. władze niemieckie przekazały kolejne informacje dotyczące restrukturyzacji. W dniu 30 kwietnia 2009 r. władze niemieckie przekazały zmieniony plan restrukturyzacji.
- (10) W dniu 12 maja 2009 r. Komisja przyjęła decyzję w tej sprawie. Tekst decyzji z dnia 12 maja 2009 r. zawierał jednak kilka drobnych błędów, które nie miały wpływu na sentencję ani uzasadnienie decyzji. W celu zapewnienia niezbędnej poprawności przyjmuje się zatem niniejszą decyzję, która zastępuje decyzję z dnia 12 maja 2009 r. (C(2009) 3900).

2. OPIS ŚRODKA POMOCY

2.1. Beneficjent

- (11) Beneficjentem pomocy jest bank WestLB. WestLB jest europejskim bankiem handlowym z siedzibą w Nadrenii Północnej-Westfalii (zwanej dalej „NRW”). Suma bilansowa banku na dzień 31 grudnia 2007 r. wyniosła 286,5 mld EUR, co oznacza, że bank jest jednym z wiodących przedsiębiorstw świadczących usługi finansowe w Niemczech. Jest on bankiem centralnym kas oszczędnościowych NRW i Brandenburgii i jako bank handlowy prowadzący działalność międzynarodową stanowi dla kas oszczędnościowych pomost w dostępie do globalnych rynków finansowych. Działając w ścisłej współpracy z kasami oszczędnościowymi, WestLB oferuje pełną paletę produktów i usług charakterystycznych dla banków uniwersalnych, przy czym główny obszar działalności banku dotyczy działalności kredytowej, a także segmentów finansowania strukturyzowanego, działalności na rynku kapitałowym, zarządzania majątkiem prywatnym, zarządzania aktywami, transferu środków pieniężnych oraz finansowania nieruchomości. Według stanu na dzień 30 grudnia 2007 r. bank WestLB zatrudniał 6 147 pracowników.
- (12) WestLB jest spółką akcyjną. Główne siedziby banku znajdują się w Düsseldorfie i Münster. Bank WestLB został utworzony w dniu 30 sierpnia 2002 r. z byłego banku Westdeutsche Landesbank Girozentrale, po tym jak realizacja zadań publicznych została przekazana bankowi Landesbank NRW – instytucji prawa publicznego utworzonej 1 sierpnia 2002 r.
- (13) Obecnie właścicielami WestLB są Westfälisch-Lippische Sparkassen- und Giroverband (WLSGV) posiadający 25,03 % udziałów, Rheinische Sparkassen- und Giroverband (RSGV) posiadający 25,03 % udziałów oraz – bezpośrednio i pośrednio poprzez NRW. BANK (były bank kraju związkowego NRW) – kraj związkowy NRW, posiadający 37,74 % udziałów, a także Landschaftsverband Westfalen Lippe (LWL) posiadający 6,09 % udziałów i Landschaftsverband Rheinland (LVR) posiadający 6,09 % udziałów w banku.
- (14) Bank WestLB jest jedną z publicznieprawnych instytucji kredytowych w Niemczech, które do dnia 18 lipca 2005 r. korzystały jeszcze z nieograniczonej gwarancji państwowej (niem. *Anstaltslast*) oraz nieograniczonej odpowiedzialności za zobowiązania (niem. *Gewährträgerhaftung*).

Instrumenty te zostały jednak zniesione na mocy szeregu porozumień pomiędzy władzami niemieckimi a Komisją ⁽⁵⁾.

- (15) Po zniesieniu gwarancji państwowych oraz nieograniczonej odpowiedzialności za zobowiązania w roku 2002 dokonano podziału banku WestLB na NRW. BANK oraz WestLB. W latach 2003–2005 przeprowadzono restrukturyzację WestLB; w okresie 2002–2005 wniesiono liczne wkłady kapitałowe. W swojej decyzji z dnia 18 lipca 2007 r. Komisja uznała, że środki te nie stanowią pomocy państwa ⁽⁶⁾.

2.2. Trudności finansowe WestLB

- (16) W związku z utrzymującym się kryzysem na rynkach finansowych, od połowy 2007 r. zmniejszała się również wartość strukturyzowanych inwestycji portfelowych WestLB, w tym także inwestycji wiążących się z ryzykiem na amerykańskim rynku kredytów hipotecznych typu *sub-prime*. Bieżąca wartość rynkowa papierów wartościowych była coraz niższa, a WestLB nie udało się zrefinansować portfeli strukturyzowanych poprzez sprzedaż wierzytelności na rynku, wskutek czego bank został zmuszony do skonsolidowania portfeli pozabilansowych w ramach własnego bilansu.
- (17) Dnia 8 lutego 2008 r. właściciele WestLB w umowie ramowej (niem. *Eckpunktepapier*) uzgodnili podstawowe elementy dalszych działań ⁽⁷⁾. W rozmowach tych uczestniczyli również przedstawiciele Federalnego Urzędu Nadzoru Usług Finansowych (niem. *Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht – BaFin*) oraz Deutsche Bundesbank. Właściciele WestLB uzgodnili przede wszystkim stworzenie struktury mającej na celu wydzielenie znacznego ryzyka w portfelach strukturyzowanych. Struktura ta miała zostać zabezpieczona poprzez ustanowienie zabezpieczenia przed ryzykiem w wysokości 5 mld EUR ⁽⁸⁾ (łącznie z uzgodnionymi wcześniej dokapitalizowaniami).
- (5) Gwarancje państwowe ustanowiły określone prawa instytucji kredytowych w stosunku do ich właścicieli, a nieograniczona odpowiedzialność za zobowiązania spowodowała nadanie określonych praw wierzycielom instytucji kredytowych w stosunku do właścicieli banków. Po zawarciu pierwszego z wymienionych porozumień z dnia 17 lipca 2001 r. w ramach ochrony praw nabytych – tzw. *grandfathering* – w okresie przejściowym od dnia 19 lipca 2001 r. do dnia 18 lipca 2005 r. nowe zobowiązania zostały jeszcze objęte przepisami w zakresie nieograniczonej odpowiedzialności za zobowiązania, o ile ich termin wymagalności nie wykraczał poza 31 grudnia 2015 r. Zob. sprawa dotycząca pomocy państwa E 10/2000 (Dz.U. C 146 z 19.6.2002, s. 6 oraz Dz.U. C 150 z 22.6.2002, s. 7).
- (6) Dz.U. C 4 z 9.1.2008, s. 1. Zob. także http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/register/ii/doc/NN-19-2006-WLWL-en-18.07.2007.pdf.
- (7) Zob. komunikat prasowy z dnia 8 lutego 2008 r., dostępny pod adresem: http://www.westlb.de/cms/sitecontent/westlb/ui/en/news/newscontainer/news_2008/S_P.standard.gid-N2FkNDZmMzU4OWFmYTlyMWM3N2Q2N2Q0YmU1NmI0OGU_.html.
- (8) Wprawdzie środek ten może zostać uznany za pomoc udzielaną w ramach pomocy związanej z aktywami bankowymi o obniżonej wartości (w rozumieniu komunikatu Komisji w sprawie postępowania z aktywami o obniżonej wartości we wspólnotowym sektorze bankowym, Dz.U. C 72 z 26.3.2009, s. 1), jednakże różni się od tego rodzaju pomocy przede wszystkim tym, iż w przypadku operacji przeniesienia portfela na rzecz Phoenix Light wszyscy właściciele WestLB ponoszą koszty transakcji stosownie do posiadanych udziałów w banku. Środek ma podobny skutek jak wkład kapitałowy wniesiony przez udziałowców. Mimo że faktem jest, że właścicielami banku WestLB jest kraj związkowy NRW oraz instytucje publiczne, podmioty te mimo wszystko działały jako właściciele banku, a nie jako podmioty trzecie, niezależne od właścicieli. Poza tym transakcja została zrealizowana w marcu 2008 r. Komunikat Komisji w sprawie postępowania z aktywami o obniżonej wartości został natomiast przyjęty w lutym 2009 r. i w związku z tym jego postanowienia nie mają w tym przypadku zastosowania.

- (18) W zamyśle właścicieli banku celem porozumienia było zapewnienie ochrony WestLB przed niestabilnością rynków. Zgodnie ze stosowanymi przez WestLB Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) bank zobowiązany jest do stosowania metody wartości rynkowej oraz regularnej aktualizacji wartości większości swoich aktywów. Konsekwencją kryzysu na rynku kredytów hipotecznych typu *sub-prime* był gwałtowny spadek popytu na strukturyzowane portfele inwestycyjne. W związku z powyższym w przypadku portfela, którego wartość na koniec 2007 r. kształtowała się na poziomie 23 mld EUR, zanotowano spadek wartości rynkowej na poziomie [(1,5–2,5)] mld EUR (*), który trzeba było wykazać w bilansie.
- (19) Zabezpieczenie przed ryzykiem stanowi podstawę prawną do przekazania aktywów o obniżonej wartości WestLB na rzecz spółki specjalnego przeznaczenia – Phoenix Light SF Limited; ma to zapobiec sytuacji, w której skutki niestabilności rynków dla przedmiotowych portfeli będą miały wpływ na bilans banku WestLB. Po przekazaniu aktywów oraz przejściu gwarancji skutki niestabilności rynków nie będą miały żadnego wpływu na bilans banku WestLB. Spółka specjalnego przeznaczenia działa na zasadzie banku likwidującego tzw. „złe” aktywa (ang. *bad bank*) na rzecz pojedynczej instytucji, której państwo udziela gwarancji.
- (20) W dniu 31 marca 2008 r. właściciele WestLB wyrazili zgodę na zastosowanie przedmiotowych środków pod warunkiem ich zatwierdzenia przez parlament kraju związkowego (niem. *Landtag*) Nadrenii Północnej-Wesfalii. Ponieważ bank oraz biegli rewidenci byli przekonani, że według wszelkiego prawdopodobieństwa Landtag zatwierdzi przedmiotowe środki, uznano decyzję za wystarczającą do przeniesienia ryzyka na właścicieli z dniem 31 marca 2008 r. Środki te zostały w późniejszym czasie zatwierdzone przez Landtag.
- 2.3. Środek**
- (21) Plan restrukturyzacji przewiduje utrzymanie zabezpieczenia finansowego ustanowionego na rzecz spółki specjalnego przeznaczenia, Phoenix Light SF Limited, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością prawa irlandzkiego (zwanej dalej „Phoenix Light”) oraz zmianę tymczasowej struktury spółki w strukturę trwałą. Żadnych zmian nie wprowadzono natomiast w odniesieniu do struktury zabezpieczenia przed ryzykiem.
- (22) Zabezpieczenie przed ryzykiem składa się z
- gwarancji udzielonej przez właścicieli WestLB stosownie do posiadanych udziałów, w celu zabezpieczenia roszczeń WestLB do wysokości 2 mld EUR wobec Phoenix Light, której WestLB przekazuje strukturyzowany portfel papierów wartościowych o wartości nominalnej 23 mld EUR, oraz
 - gwarancji udzielonej przez kraj związkowy NRW w celu zabezpieczenia roszczeń WestLB wobec Phoenix Light do wysokości kolejnych 3 mld EUR
- (23) Transakcja została zrealizowana w następujący sposób:
- WestLB zachował do dnia 31 marca 2008 r. portfel o wartości 23 mld EUR, składający się głównie ze strukturyzowanych papierów wartościowych oraz krótkoterminowych, średniookresowych i komercyjnych papierów dłużnych oraz obligacji długoterminowych trzech przedsiębiorstw pośredniczących: Greyhawk, Harrier oraz Kestrel (*);
 - ze skutkiem na dzień 31 marca 2008 r. bank WestLB sprzedał na rzecz Phoenix Light przedmiotowy portfel według jego wartości nominalnej, wynoszącej 23 mld EUR. W celu zebrania środków na pokrycie ceny sprzedaży w wysokości 23 mld EUR Phoenix Light wyemitował obligacje o wartości odpowiadającej wartości nominalnej portfela. Obligacje zostały wyemitowane w dwóch transzach. Pierwsza transza składa się z obligacji drugorzędnych, których w pierwszej kolejności dotyczy niewypłacalność przekazanych aktywów (i w związku z tym obciążonych największym ryzykiem). Łączna wartość nominalna transzy wynosi 5 mld EUR. Druga transza składa się z obligacji pierwszorzędnych o łącznej wartości 18 mld EUR;
 - kraj związkowy NRW udzielił gwarancji na obligacje drugorzędne, dzięki czemu uznaje się je za bezpieczne. Obligacje zostały nabyte przez WestLB bezpośrednio po udzieleniu gwarancji. Stało się tak z dwóch powodów. Po pierwsze, po zabezpieczeniu obligacji gwarancją biegli rewidenci odstąpili od zamiaru dokonania ujemnej korekty wartości obligacji wykazanych w bilansie WestLB (w odróżnieniu od pierwotnych inwestycji portfelowych). Po drugie, WestLB mógł wykorzystać obligacje jako zabezpieczenie środków niezbędnych do nabycia obligacji;
 - Phoenix Light wniósł prowizję za awal w wysokości [(0,2–1,0)] % rocznie z tytułu udzielenia gwarancji w wysokości 5 mld EUR na rzecz gwaranta, a także wynagrodzenie na rzecz właściciela lub właścicieli obligacji pierwszorzędnych i drugorzędnych (w okresie obowiązywania tymczasowej struktury WestLB). Powyższe koszty, a także wszelkie koszty administracyjne zostały pokryte z wynagrodzenia z tytułu papierów wartościowych przekazanych na rzecz Phoenix Light. Wysokość wynagrodzenia wniesionego przez Phoenix Light w związku z nabyciem obligacji pierwszorzędnych i drugorzędnych została obliczona w taki sposób, aby bank WestLB mógł pokryć koszty refinansowania;
 - w fazie ratowania bank WestLB musiał utrzymać zarówno obligacje pierwszorzędne, jak i drugorzędne, aby zagwarantować ich wymienialność. Po uzyskaniu zgody Komisji struktura tymczasowa została zamieniona w strukturę trwałą. W przypadku struktury trwałej bank WestLB utrzymuje objęte gwarancją obligacje drugorzędne aż do momentu ich wymagalności. Obligacje pierwszorzędne mają natomiast zostać wprowadzone na rynek kapitałowy przez Phoenix Light niezwłocznie kiedy tylko warunki na rynku umożliwią realizację tego rodzaju transakcji. W związku z powyższym bank WestLB, w ramach trwałej struktury, utrzymuje również obligacje pierwszorzędne do momentu, w którym będą mogły zostać ponownie wprowadzone na rynek. W takim przypadku obligacje pierwszorzędne posiadane obecnie przez WestLB zostałyby odebrane Phoenix Light i sprzedane na rzecz osób trzecich.

(*) Informacje poufne.

(*) Skład portfela o wartości 23 mld EUR według rodzaju papierów wartościowych: [...] mld EUR: amerykańskie i europejskie instrumenty dłużne zabezpieczone aktywami (CDO), [...] mld EUR: pożyczki handlowe zabezpieczone nieruchomościami, [...] mld EUR: zabezpieczone nieruchomościami kredyty mieszkaniowe, [...] mld EUR: pozostałe pozycje. Według stanu na dzień 31 grudnia 2007 r. 80 % papierów wartościowych uzyskało od agencji ratingowej S&P ocenę AAA.

- (24) W stosunku do osób trzecich kraj związkowy NRW ponosi odpowiedzialność wyłącznie do pełnej wysokości gwarancji, czyli do kwoty 5 mld EUR. W odniesieniu do pierwszej transzy o wartości 2 mld EUR kraj związkowy może w stosunku wewnętrznym domagać się od pozostałych czterech właścicieli rekompensaty w wysokości stosownej do udziałów posiadanych w banku WestLB. W odniesieniu do pozostałej kwoty gwarancji w wysokości do 3 mld EUR kraj związkowy NRW ponosi wyłączną odpowiedzialność, bez zachowania wymogu proporcjonalności. W zamian za to pozostałe zainteresowane podmioty umożliwiły władzom kraju związkowego NRW modyfikację praw posiadanych w spółce, a także rekompensatę wartości, bądź to w formie rekompensaty pieniężnej, bądź poprzez nabycie akcji WestLB.
- (25) Uzgodniono, że w każdym wypadku dokonane zostaną dostosowania postanowień umowy konsorcjum, zgodnie z którymi określone prawa związków kas oszczędnościowych i żyrowych (niem. *Sparkassen- und Giroverbände*) ulegną zniesieniu bądź modyfikacji⁽¹⁰⁾. Szczegółowy zakres zmian wymaga jednak jeszcze porozumienia wszystkich właścicieli WestLB.
- (26) Jeżeli chodzi o rekompensatę wartości przysługującą NRW, to kraj związkowy jest uprawniony do przeniesienia praw własności do stosownej części akcji banku WestLB, posiadanych obecnie przez związki kas oszczędnościowych oraz związki krajowe (niem. *Landschaftsverbände*), w przypadku jeżeli wykorzystana zostanie znacząca część zabezpieczenia przed ryzykiem w wysokości 3 mld EUR. Przy obliczaniu wysokości roszczenia przyjmuje się, że wartość giełdowa jednej akcji wynosi 220 EUR minus 20 EUR za każdą akcję. W odniesieniu do związków krajowych stosuje się wartość giełdową 220 EUR za akcję. Zainteresowane podmioty mogą również uzgodnić, że zamiast przekazania praw własności do akcji, rekompensata zostanie wypłacona w formie pieniężnej.
- (27) Decyzją z dnia 30 kwietnia 2008 r. Komisja uznała, iż zabezpieczenie przed ryzykiem, stanowiące ograniczoną w czasie pomoc na ratowanie jest zgodne ze wspólnym rynkiem i zatwierdziła zabezpieczenie przed ryzykiem zgodnie z wytycznymi w sprawie ratowania i restrukturyzacji do dnia 8 sierpnia 2008 r. Jednocześnie Komisja wezwała władze niemieckie do przedstawienia szczegółowego i spójnego planu restrukturyzacji. Władze niemieckie przekazały plan restrukturyzacji dnia 8 sierpnia 2008 r.

2.4. Plan restrukturyzacji

- (28) Zgłoszenie obejmuje umowę ramową (niem. *Eckpunktevereinbarung*) z dnia 8 sierpnia 2008 r. zawartą pomiędzy właścicielami banku, a także obszerny oddzielny plan restrukturyzacji, w którym wprowadzono zmiany po rozmowach z udziałem Komisji. Przedłożony przez WestLB plan restrukturyzacji można streścić w następujący sposób.
- (29) Najważniejszym elementem umowy ramowej oraz planu restrukturyzacji jest zapowiedź konkretyzacji zamiaru zmiany struktury własnościowej banku do dnia 31 grudnia 2008 r., np. poprzez przedstawienie listu intencyjnego. Krok ten jednak nie został podjęty. Środki w zakresie redukcji zatrudnienia, obniżenia kosztów, zmniejszenia poziomu ryzyka oraz zmiany kierunku działalności mają na celu ułatwienie sprzedaży banku. W związku z powyższym bank

WestLB po rozdzieleniu poszczególnych segmentów działalności – w całości lub w formie pojedynczych, niezależnych jednostek biznesowych – zostanie przeznaczony do sprzedaży w drodze otwartego, przejrzystego i niedyskryminującego postępowania ofertowego, które rozpocznie się do końca sierpnia 2010 r., a zakończy się do końca [(czerwca–października)] 2011 r., wskutek czego sprzedaż stanie się skuteczna najpóźniej w dniu 1 stycznia 2012 r.

- (30) W kwestii postępowania ofertowego plan restrukturyzacji stanowi, że niezbędne jest przeprowadzenie otwartego, przejrzystego i niedyskryminującego postępowania ofertowego, otwartego dla każdego potencjalnego klienta krajowego i zagranicznego. Informacja o sprzedaży zostanie odpowiednio nagłośniona poprzez umieszczenie w co najmniej jednej publikacji prasowej o zasięgu międzynarodowym, dostępnej na terenie całej Wspólnoty w angielskiej wersji językowej. WestLB pełni rolę banku centralnego kas oszczędnościowych w NRW. Sam jest natomiast bankiem handlowym, który przyjął formę prawną spółki akcyjnej. W związku z powyższym ani obecna funkcja banku jako banku centralnego dla kas oszczędnościowych, ani też nazwa WestLB nie może służyć za argument przeciwko całkowitej sprzedaży banku na rzecz prywatnego inwestora.
- (31) Nadzrędnym celem postępowania ofertowego jest zmiana właściciela banku, czyli całkowite przeniesienie praw głosu w spółce. Całkowita sprzedaż jednego lub kilku segmentów działalności ma pierwszeństwo przed zwykłym przeniesieniem większości praw głosu („50 % plus jedna akcja”). Zwykle przeniesienie większości praw głosu na rzecz nowego inwestora jest dozwolone wyłącznie w przypadku gdy w trakcie postępowania ofertowego nie zostanie złożona oferta całkowitego przejęcia jednego lub kilku segmentów działalności banku. Pomimo faktu, iż celem priorytetowym jest całkowite przeniesienie praw głosu, Komisja, po uwzględnieniu nieprzewidywalnej sytuacji na rynkach finansowych oraz bezowocnych prób zmiany struktury własnościowej WestLB, zgodziła się na realizację alternatywnych scenariuszy, takich jak przekazanie większości praw głosu czy też konsolidacja sektora banków krajów związkowych w Niemczech. Komisja nie zgłasza zastrzeżeń do procesu restrukturyzacji banków na wyższym szczeblu oraz akceptuje realizację planu restrukturyzacji w kontekście restrukturyzacji sektora banków krajów związkowych w Niemczech. Aby jednak zapewnić właściwy nadzór nad realizacją planu restrukturyzacji również w przypadku wyboru alternatywnego scenariusza zmiany struktury własnościowej banku, Komisja uznaje za niezbędne wyznaczenie powiernika.
- (32) W celu ułatwienia sprzedaży części lub całości banku WestLB plan restrukturyzacji przewiduje wdrożenie środków w zakresie obniżenia kosztów oraz redukcji zatrudnienia. Plan przewiduje w szczególności sprzedaż części udziałów oraz zamknięcie niektórych placówek banku. W związku z zamiarem obniżenia kosztów oraz redukcji zatrudnienia planuje się sprzedaż wszystkich znaczących udziałów w innych podmiotach, co ma na celu uzyskanie środków na sfinansowanie restrukturyzacji. Sprzedaż zostanie zrealizowana w dwóch transzach. Pierwsza transza udziałów, składająca się z Weberbank, [...] oraz [...], zostanie sprzedana do końca [lutego–maja] 2010 r.⁽¹¹⁾, a druga, w której skład wchodzi [...] oraz [...], do końca [lutego–maja] 2011 r.⁽¹²⁾

⁽¹⁰⁾ W połowie roku 2004 zrzeszeniom kas oszczędnościowych (niem. *Sparkassenverbände*) przyznane zostały określone prawa, po nabyciu przez te podmioty dużych udziałów w banku.

⁽¹¹⁾ Pod warunkiem że istnieje możliwość sprzedaży po cenie wyższej niż wartość księgową; w pozostałych przypadkach sprzedaż do końca 2010 r.

⁽¹²⁾ Jeżeli spółka zależna jest jednym z siedmiu oddziałów zagranicznych, których działalność może zostać utrzymana, to spółka ta zostanie sprzedana w ramach sprzedaży banku WestLB do końca 2011 r.

- (33) Ponadto w związku z zamiarem obniżenia kosztów oraz redukcji zatrudnienia, WestLB zamknie najpóźniej do [...] 2010 r. pięć ze swoich jedenastu placówek na terenie Niemiec (Bielefeld, Münster, Dortmund, Kolonia, Moguncja) ⁽¹³⁾. Ponadto najpóźniej do [...] 2010 r. ⁽¹⁴⁾ WestLB zredukuje liczbę swoich zagranicznych placówek z ponad trzydziestu do siedmiu ⁽¹⁵⁾.
- (34) Zgodnie z planem restrukturyzacji program redukcji działalności przedstawia się w następujący sposób:
- suma bilansowa banku zostanie zmniejszona o 25 % do końca marca 2010 r. oraz o 50 % do końca marca 2011 r. w stosunku do poziomu wykazanego w bilansie rocznym na koniec roku 2007 ⁽¹⁶⁾. Zredukowana suma bilansowa zostanie zatem zmniejszona z kwoty [200–280] mld EUR do kwoty [150–250] mld EUR do dnia 31 marca 2010 r. oraz do kwoty [80–180] mld EUR do dnia 31 marca 2011 r.,
 - ponadto suma aktywów ważonych ryzykiem (RWA) zostanie zmniejszona o 25 % do końca marca 2010 r. oraz o 50 % do końca marca 2011 r. w stosunku do poziomu wykazanego w bilansie rocznym na koniec roku 2007. Zatem wartość RWA zostanie zmniejszona ze 104 mld EUR do 78 mld EUR do dnia 31 marca 2010 r. oraz do kwoty 52 mld EUR do dnia 31 marca 2011 r.,
 - powyższe cele mają zostać w pierwszym rządzie osiągnięte poprzez sprzedaż/zbycie szeregu aktywów, które zostały ujęte w pierwotnym portfelu.
- (35) Oprócz obniżenia kosztów i redukcji zatrudnienia plan restrukturyzacji przewiduje również istotną zmianę kierunku działalności oraz obniżenie ryzyka związanego ze wszystkimi aktywnościami banku. W szczególności planuje się realizację następujących środków:
- stworzenie trzech odrębnych obszarów działalności, a także stosowne, organizacyjne rozdzielenie wszystkich procesów biznesowych,
 - stopniowe ograniczanie działalności w zakresie zarządzania inwestycjami aż do jej całkowitego zaniechania,
 - znaczne ograniczenia skali działalności w zakresie strukturyzowanego finansowania, łącznie z finansowaniem międzynarodowych projektów (*global origination*) oraz ograniczenie działalności do wybranych sektorów,
 - ograniczenie działalności na międzynarodowym rynku kapitałowym do działalności związanej z klientem.
- (36) W celu stworzenia trzech odrębnych obszarów działalności WestLB dokona rozdzielenia wszystkich procesów biznesowych do końca października 2009 r., a także utworzy następujące jednostki, które nie będą dążyły do osiągnięcia wzrostu zewnętrznego poprzez fuzje lub przejęcia:
- bankowość transakcyjna (ang. *transaction banking*),
 - małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP)/grupy przedsiębiorstw,
 - rynki kapitałowe, klienci instytucjonalni, finansowanie strukturyzowane.
- (37) Ze względu na wycofanie się z działalności w zakresie zarządzania inwestycjami WestLB przestaje również prowadzić własną działalność handlową, a do momentu sprzedaży banku nie będą także zawierane żadne transakcje w zakresie wartości względnej i arbitrażu ⁽¹⁷⁾. Działalność handlowa na rzecz klientów została natomiast ograniczona do placówek w Düsseldorfie, Nowym Jorku, Londynie oraz Hongkongu.
- (38) Do momentu sprzedaży banku skala działalności na rynku kapitałowym zostanie natomiast ograniczona w następujący sposób: do dnia 31 grudnia 2009 r. do kwoty [70–100] mld EUR, do dnia 31 grudnia 2010 r. do kwoty [60–90] mld EUR, do dnia 31 grudnia 2011 r. do kwoty [50–80] mld EUR
- (39) W celu ograniczenia działalności na rynku kapitałowym aż do momentu sprzedaży WestLB redukuje się również w następujący sposób wartość RWA znajdujących się na rynku kapitałowym: do dnia 31 grudnia 2009 r. do wartości [10–25] mld EUR, do dnia 31 grudnia 2010 r. do wartości [5–25] mld EUR, do dnia 31 grudnia 2011 r. do wartości [5–25] mld EUR.
- (40) W celu ograniczenia działalności w sektorze klientów instytucjonalnych oraz strukturyzowanego finansowania (segment działalności na rynku kapitałowym, działalności na rzecz klientów instytucjonalnych i strukturyzowanego finansowania) przedmiotowa skala działalności aż do momentu sprzedaży WestLB zostanie ograniczona w następujący sposób: do dnia 31 grudnia 2009 r. do kwoty [20–40] mld EUR, do dnia 31 grudnia 2010 r. do kwoty [15–35] mld EUR, do dnia 31 grudnia 2011 r. do kwoty [10–30] mld EUR
- (41) W celu redukcji działalności w sektorze klientów instytucjonalnych oraz strukturyzowanego finansowania (segment działalności na rynku kapitałowym, działalności na rzecz klientów instytucjonalnych i strukturyzowanego finansowania) wartość RWA związanych z tego rodzaju działalnością zostanie aż do momentu sprzedaży WestLB ograniczona w następujący sposób: do dnia 31 grudnia 2009 r. do wartości [30–60] mld EUR, do dnia 31 grudnia 2010 r. do wartości [20–50] mld EUR, do dnia 31 grudnia 2011 r. do wartości [20–50] mld EUR

⁽¹³⁾ Utrzymana może zostać działalność następujących lokalizacji w kraju: Düsseldorf, Berlin, Frankfurt, Hamburg, Monachium oraz Stuttgart.

⁽¹⁴⁾ Aby zachęcić właścicieli do przyspieszenia procesu sprzedaży, wprowadzono zasadę, zgodnie z którą nowy właściciel będzie mógł utrzymać działalność trzech dodatkowych lokalizacji WestLB, jeżeli sprzedaż zostanie zakończona do końca 2010 r.

⁽¹⁵⁾ Utrzymana może zostać działalność następujących lokalizacji: Londyn, Nowy Jork, Hongkong, Moskwa, Sydney, Sztambuł oraz São Paulo.

⁽¹⁶⁾ Wartość rynkowa derywatów nie została uwzględniana.

⁽¹⁷⁾ W dalszym ciągu może być prowadzona działalność handlowa na rzecz klientów oraz zarządzanie aktywami ujętymi w bilansie na warunkach rynkowych.

- (42) Zlikwidowana zostanie wszelkiego rodzaju pozostała działalność realizowana przez poszczególne placówki utworzone jako spółki zależne, oddziały lub przedstawicielstwa, które nie zostaną sprzedane do końca grudnia 2011 r. Wszystkie zmiany w planie restrukturyzacji z dnia 8 sierpnia 2008 r. zostały skonsultowane z Komisją, zatwierdzone przez władze niemieckie i przedstawione Komisji w dniu 30 kwietnia 2009 r. Trzech z pięciu udziałowców banku WestLB nie zatwierdziło jednak jeszcze oficjalnie zmienionego planu. W związku z tym plan restrukturyzacji nie może zostać uznany za dokument wiążący, pomimo że został zaakceptowany przez władze niemieckie oraz właścicieli banku. W trakcie postępowania Komisja stwierdziła, że właściciele banku nie byli w stanie dotrzymać pierwotnego harmonogramu planu restrukturyzacji, a proces decyzyjny późnia realizację postępowania. W uwadze na powyższe Komisja uznała, że wydanie decyzji należy uzależnić od spełnienia określonych warunków.
- (43) W związku ze złożonością proponowanych działań restrukturyzacyjnych oraz krótkim okresem ich realizacji Komisja uważa za konieczne, aby realizacja procesu restrukturyzacji była nadzorowana przez biegłego (ang. *trustee*), który będzie informować Komisję o wdrożonych środkach. Wyznaczenie biegłego jest istotne przede wszystkim ze względu na fakt, iż Komisja dopuszcza pewien zakres elastyczności w odniesieniu do harmonogramu realizacji restrukturyzacji. Sprzedaż udziałów powinna zasadniczo zakończyć się do [(lutego–maja)] 2010 r. Sprzedaż może jednak zostać przesunięta w czasie, jeżeli WestLB przedstawi dowody potwierdzające, że sprzedaż banku była możliwa jedynie po cenie niższej niż wartość księgową udziałów. Ponadto decyzja przewiduje również możliwość sprzedaży banku z wolnej ręki lub konsolidacji sektora banków krajów związkowych w Niemczech, czyli zastosowania odstępstwa od zasad określonych w postępowaniu ofertowym. Do zadań biegłego należy nadzór nad realizacją planu restrukturyzacji, informowanie o decyzjach podjętych w okresie restrukturyzacji w ramach dopuszczalnego zakresu elastyczności, a także ułatwanie komunikacji z Komisją.
- 3. UWAGI NIEMIEC ODNOŚNIE DO DECYZJI O WSZCZĘCIU POSTĘPOWANIA**
- (44) W odpowiedzi na decyzję o wszczęciu postępowania władze niemieckie przekazały uwagi dotyczące oceny środków pomocy.
- (45) W przedmiocie obliczenia wysokości pomocy władze niemieckie wbrew stanowisku Komisji uważają, że kryterium, które powinno zostać zastosowane dla obliczenia wysokości pomocy stanowi wyłącznie moment ustanowienia zabezpieczenia przed ryzykiem i podania tego faktu do publicznej wiadomości, a nie późniejszy moment, w którym struktura tymczasowa została przekształcona w strukturę trwałą.
- (46) Jeżeli chodzi o charakter zabezpieczenia przed ryzykiem, to władze niemieckie stoją na stanowisku, że fakt przekształcenia struktury tymczasowej w trwałą nie ma w tym przypadku znaczenia. Zbadana przez Komisję przesłanka dotycząca możliwości udzielenia zgody na zastosowanie środka pomocy, a mianowicie odwracalność, została spełniona, pomimo faktu, iż zabezpieczenie przed ryzykiem zostało ustanowione bezterminowo.
- (47) W odniesieniu do wysokości pomocy władze niemieckie podnoszą argument, iż element pomocy zawarty w gwarancji udzielonej przedsiębiorstwu znajdującemu się w trudnej sytuacji może być równy kwocie, na pokrycie której udzielono gwarancji, jedynie wówczas, gdy istnieje wysokie prawdopodobieństwo całkowitej niewypłacalności. Zarówno przedstawione BaFin i Deutsche Bundesbank w grudniu 2007 r. oraz w styczniu 2008 r. obliczenia WestLB, zgodnie z którymi spodziewane straty w portfelu na koniec stycznia 2008 r. wyniosą według wartości nominalnej [...] mln EUR, jak i obliczenia przedsiębiorstwa Morgan Stanley z lutego 2008 r., które wykazały znacznie wyższą wartość strat, kształtującą się na poziomie [...] mld EUR, wskazywały jednak na kwoty wyraźnie niższe niż wartość nominalna, wynosząca 5 mld EUR. Tym samym nie można zakładać, że prawdopodobieństwo całkowitej niewypłacalności było bardzo wysokie. Poza tym obliczenia banku WestLB opierały się na pesymistycznym scenariuszu, ponieważ aktualna ocena ratingowa wszystkich podlegających ocenie instrumentów została obniżona o dwa stopnie, a ekspertyza sporządzona przez przedsiębiorstwo Morgan Stanley, która oprócz omiennych założeń, przewidywała również spadek oceny ratingowej o cztery stopnie, była zbyt pesymistyczna.
- (48) Jeżeli chodzi o podstawę prawną, władze niemieckie argumentują, że pomoc należy uznać za zgodną ze wspólnym rynkiem na podstawie art. 87 ust. 3 lit. b) Traktatu WE, ponieważ w momencie przyznania pomocy miały miejsce poważne zaburzenia w gospodarce, a zabezpieczenie przed ryzykiem ustanowione na rzecz WestLB, jako instrument o znaczeniu systemowym, ma na celu właśnie zaradzenie tego rodzaju poważnym zaburzeniom w gospodarce. Środek jest więc odpowiedni, konieczny i proporcjonalny.
- (49) W odniesieniu do kwestii zgodności pomocy ze wspólnym rynkiem zgodnie z art. 87 ust. 3 lit. c) Traktatu WE władze niemieckie wyjaśniają, że plan restrukturyzacji przewiduje nie tylko dodatkowe działania naprawcze, ale również znaczne ograniczenie własnej działalności handlowej WestLB, znaczną poprawę profilu ryzyka banku, a także stabilizację poziomu przychodów.
- (50) Wreszcie władze niemieckie twierdzą, że środki mające na celu ograniczenie potencjalnych zakłóceń konkurencji nie są niezbędne do przywrócenia długoterminowej rentowności przedsiębiorstwa, a ich wartość w stosunku do uzyskanej pomocy jest znacznie wyższa niż w podobnych przypadkach, jak np. *Crédit Lyonnais II* ⁽¹⁸⁾, *Banco di Napoli*, *Crédit Foncier de France*, *Société Marseillaise de Crédit*, *BAWAG P.S. K.* ⁽¹⁹⁾, *Bankgesellschaft Berlin* ⁽²⁰⁾ oraz *IKB* ⁽²¹⁾.

⁽¹⁸⁾ Decyzja Komisji w sprawie 1454/1998 z dnia 20 maja 1998 r., *Crédit Lyonnais* (Dz.U. L 221 z 8.8.1998, s. 28).

⁽¹⁹⁾ Decyzja Komisji w sprawie C 50/2006 z dnia 27 czerwca 2007 r., *BAWAG* (Dz.U. L 83 z 26.3.2008, s. 7).

⁽²⁰⁾ Decyzja Komisji w sprawie C 327/2004 z dnia 18.2.2004, *Bankgesellschaft Berlin* (Dz.U. L 116 z 4.5.2005, s. 1).

⁽²¹⁾ Decyzja Komisji w sprawie C 50/10 z dnia 21.10.2008, *IKB* (dotychczas nieopublikowana).

4. OCENA ŚRODKÓW POMOCY

4.1. Istnienie pomocy państwa

- (51) W pierwszej kolejności należy zbadać, czy przedmiotowy środek stanowi pomoc państwa w rozumieniu art. 87 ust. 1 Traktatu WE. Zgodnie z powyższym przepisem pomoc państwa oznacza wszelką pomoc przyznawaną przez państwo członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiegokolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi.
- (52) Należy stwierdzić, że zabezpieczenie przed ryzykiem stanowi kontynuację pomocy na ratowanie udzielonej przez właścicieli. Jak stwierdzono już w treści decyzji z dnia 30 kwietnia 2008 r., zabezpieczenie przed ryzykiem stanowi pomoc państwa. Władze niemieckie nie kwestionują powyższego stwierdzenia.

4.2. Wysokość pomocy

- (53) Komisja nie może zgodzić się ze stanowiskiem władz niemieckich, zgodnie z którym wysokość pomocy należy obliczać w oparciu o wysokość spodziewanych strat.
- (54) W odniesieniu do metodologii Komisja potwierdza po pierwsze, że zabezpieczenie przed ryzykiem zostało zatwierdzone jako pomoc na ratowanie ze względu na swój odwracalny charakter. Przekształcenie zabezpieczenia przed ryzykiem w trwałą strukturę może natomiast wiązać się z koniecznością ponownego obliczenia wysokości kwoty pomocy w okresie restrukturyzacji przedsiębiorstwa. Pomimo że w decyzji o wszczęciu postępowania wezwano zainteresowane strony do obliczenia wartości spodziewanych strat, Komisja nie uzyskała tego rodzaju informacji, chociaż w chwili obecnej dostępne są bardziej aktualne dane liczbowe, które beneficjent mógłby przekazać Komisji. Ekspertyza sporządzona przez przedsiębiorstwo Morgan Stanley, zgodnie z którą wysokość strat oszacowano na znacznie wyższą kwotę, wynoszącą [...] mld EUR, wskazuje, jak różne mogą być wyniki tego rodzaju obliczeń, w zależności od zastosowanej metody oraz założeń stanowiących podstawę tego rodzaju kalkulacji.
- (55) Ponadto Komisja przypomina, że w decyzji w sprawie Sachsen LB stwierdziła, iż w obecnej nieprzewidywalnej sytuacji na rynkach finansowych inwestor prywatny przyjąłby raczej pesymistyczny scenariusz w odniesieniu do sposobu szacowania wysokości spodziewanych strat⁽²²⁾. W związku z powyższym Komisja nie podziela stanowiska władz niemieckich, zgodnie z którym odmienne założenia przyjęte w ekspertyzie sporządzonej przez przedsiębiorstwo Morgan Stanley były zbyt pesymistyczne, a bank WestLB uwzględnił już pesymistyczny scenariusz; zdaniem Komisji wpływ na wysokość spodziewanych strat będzie bowiem odczuwalny dopiero w przypadku większej przeceny wartości aktywów. Powyższy wniosek jest zgodny z decyzją w sprawie Bankgesellschaft Berlin⁽²³⁾.

- (56) Ponadto Komisja uważa, że gwarancja w wysokości 5 mld EUR, za pomocą której bank dokonał odciążenia swego bilansu o portfel o wartości 23 mld EUR, odpowiada w przedmiotowym przypadku pod względem skutków i właściwości dokapitalizowania. W związku z powyższym wysokość pomocy odpowiada wartości kapitału, który byłby niezbędny do osiągnięcia tego samego poziomu stabilności portfela⁽²⁴⁾.
- (57) Zgodnie z utrwaloną praktyką decyzyjną Komisji⁽²⁵⁾, spójnym orzecznictwem sądów oraz obwieszczeniem Komisji w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE do pomocy państwa w formie gwarancji⁽²⁶⁾ element pomocy zawarty w gwarancji udzielonej przedsiębiorstwu znajdującemu się w trudnej sytuacji może być równy kwocie, na pokrycie której udzielonej gwarancji (w przedmiotowym przypadku 5 mld EUR).
- (58) Zgodnie z pkt 39 komunikatu Komisji w sprawie postępowania z aktywami o obniżonej wartości we wspólnotowym sektorze bankowym⁽²⁷⁾ (zwanego dalej „komunikatem w sprawie postępowania z aktywami o obniżonej wartości”) kwota pomocy jest równa różnicy między wartością przekazania aktywów (w oparciu o ich rzeczywistą wartość ekonomiczną) a ceną rynkową. W związku z powyższym wartość aktywów należy w miarę możliwości wyceniać na podstawie ich aktualnej wartości rynkowej. Z uwagi na fakt, że zgodnie z informacjami władz niemieckich rynek aktywów znajdujących się w portfelu całkowicie zamarł, nie ma możliwości ustalenia wartości rynkowej w rozumieniu komunikatu w sprawie postępowania z aktywami o obniżonej wartości, ponieważ brak jest w tym przypadku rynku. W związku z tym należy przyjąć założenie, że wysokość pomocy odpowiada wysokości udzielonej gwarancji (5 mld EUR).
- (59) Ponadto prowizja za awał, wynosząca $[(0,2-1,0)\%]$, jest znacznie niższa niż wynagrodzenie, jakiego oczekiwałby inwestor prywatny zgodnie z komunikatem w sprawie postępowania z aktywami o obniżonej wartości⁽²⁸⁾.
- (60) W związku z tym wartość ekonomiczna pomocy jest znacznie wyższa niż oszacowana przez władze niemieckie wysokość strat oraz kwota [...] mld EUR wyliczona przez przedsiębiorstwo Morgan Stanley. Biorąc powyższe pod uwagę należy stwierdzić, że według wszelkiego prawdopodobieństwa nominalna wartość kwoty pomocy wynosi 5 mld EUR.

⁽²⁴⁾ Komunikat Komisji w sprawie postępowania z aktywami o obniżonej wartości we wspólnotowym sektorze bankowym (Dz.U. C 72 z 26.3.2009, s. 1).

⁽²⁵⁾ Zob. decyzja Komisji z dnia 21.10.2008 r. w sprawie C 50/10 (dotychczas nieopublikowana).

⁽²⁶⁾ Dz.U. C 155 z 20.6.2008, s. 10.

⁽²⁷⁾ Dz.U. C 72 z 26.3.2009, s. 1.

⁽²⁸⁾ Zob. pkt II załącznika IV do komunikatu Komisji w sprawie postępowania z aktywami o obniżonej wartości we wspólnotowym sektorze bankowym (Dz.U. C 72 z 26.3.2009, s. 1). W przypadku gdy prowizja nie jest zgodna z wytycznymi zawartymi w komunikacie Komisji w sprawie postępowania z aktywami o obniżonej wartości, wówczas niezbędne jest przeprowadzenie bardziej dogłębnej restrukturyzacji banku (pkt 41 komunikatu); WestLB przechodzi obecnie tego rodzaju restrukturyzację. W związku z powyższym nie istnieje konieczność modyfikacji wysokości prowizji.

⁽²²⁾ Decyzja Komisji z dnia 4 czerwca 2008 r. w sprawie C 9/2008 Sachsen LB (dotychczas nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym): http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/register/ii/doc/C-9-2008-WLWL-en-04.06.2008.pdf.

⁽²³⁾ Decyzja Komisji w sprawie C 28/2002 z dnia 18 lutego 2004 r., Bankgesellschaft Berlin (Dz.U. L 116 z 14.5.2005, s. 1, pkt 140).

4.3. Podstawa prawna do badania zgodności pomocy ze wspólnym rynkiem

- (61) W decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego Komisja stwierdziła, że podstawę prawną do badania zgodności środka stanowi art. 87 ust. 3 lit. c) Traktatu WE. Ponadto Komisja sprawdziła, czy istnieje konieczność zbadania środka w oparciu o art. 87 ust. 3 lit. b) Traktatu WE. Zgodnie z art. 87 ust. 3 lit. b) Traktatu WE pomoc mająca na celu zaradzenie poważnym zaburzeniom gospodarki państwa członkowskiego może zostać uznana za zgodną ze wspólnym rynkiem. Komisja stwierdziła, że w momencie wdrożenia środka pomocy na rzecz WestLB kryzys na rynku kredytów hipotecznych typu *sub-prime* nie powodował jeszcze poważnych zaburzeń gospodarki państwa członkowskiego w rozumieniu art. 87 ust. 3 lit. b) Traktatu WE. Ponadto władze niemieckie nie przedstawiły Komisji żadnych dowodów potwierdzających fakt, że nieprzyznanie pomocy państwa na rzecz WestLB spowodowałoby poważne zaburzenia gospodarki państwa członkowskiego.
- (62) W międzyczasie, w trzech komunikatach ⁽²⁹⁾ oraz w drodze zatwierdzenia niemieckiego programu ratowania systemu bankowego ⁽³⁰⁾ Komisja stwierdziła, że istnieje niebezpieczeństwo powstania poważnych zaburzeń gospodarki w Niemczech, a także iż środki na rzecz wsparcia sektora bankowego są odpowiednie do zaradzenia temu niebezpieczeństwu. W związku z powyższym oceny przedmiotowego środka należy dokonać w oparciu o art. 87 ust. 3 lit. b) Traktatu WE.
- (63) Jak stwierdziła Komisja w trzech komunikatach wydanych w związku z obecnym kryzysem finansowym ⁽³¹⁾, środki pomocy na rzecz wsparcia systemu bankowego powinny być oceniane w kontekście obecnego kryzysu finansowego zgodnie z zasadami wytycznych w sprawie ratowania i restrukturyzacji, przy uwzględnieniu szczególnych cech kryzysu systemowego na rynkach finansowych ⁽³²⁾. Zgodnie z wytycznymi w sprawie ratowania i restrukturyzacji

pomoc państwa jest dozwolona jedynie w przypadku, gdy ma miejsce znacząca restrukturyzacja mająca na celu przywrócenie długoterminowej rentowności przedsiębiorstwa, a beneficjent wnosi istotny wkład w koszty restrukturyzacji. Ponadto muszą zostać podjęte niezbędne środki wyrównawcze zapobiegające możliwym zakłóceniom konkurencji. W związku z powyższym należy stwierdzić, że wytyczne stanowią odpowiednie ramy do dokonania oceny restrukturyzacji banku WestLB w kontekście kryzysu ekonomicznego. Jednakże, zważywszy na naturę oraz skalę obecnego kryzysu niezbędne jest dodatkowo uwzględnienie specyficznych aspektów związanych z aktualną sytuacją na rynku. W związku z powyższym przy stosowaniu wytycznych w sprawie ratowania i restrukturyzacji w odniesieniu do restrukturyzacji WestLB należy pamiętać o dostosowaniu treści tych przepisów do sytuacji obecnego kryzysu. Na szczególną uwagę zasługują zawarte w wytycznych zasady dotyczące wkładu własnego beneficjenta. Z uwagi na fakt, iż zewnętrzne finansowanie WestLB [...], cel ustanowiony w wytycznych, określający wysokość wkładu własnego beneficjenta na poziomie 50 %, jest trudny do osiągnięcia. Komisja przyznaje, że w trakcie kryzysu systemowego na rynkach finansowych wymaganie od beneficjenta osiągnięcia dokładnie określonego ilościowo wkładu własnego byłoby niewłaściwe. Ponadto należałoby się również ewentualnie zastanowić nad formą i realizacją środków mających na celu ograniczenie zakłóceń konkurencji, ponieważ WestLB – z uwagi na sytuację na rynku – może potrzebować więcej czasu na wdrożenie przedmiotowych środków.

- (64) Jak Komisja stwierdziła w dwóch komunikatach wydanych w związku z obecnym kryzysem finansowym zakres restrukturyzacji niezbędny do przywrócenia rentowności przedsiębiorstwa może mieć bezpośredni związek z zakresem i wysokością pomocy udzielonej na rzecz WestLB, z jednej strony, oraz kryterium racjonalności modelu działalności, z drugiej ⁽³³⁾.

4.4. Zgodność pomocy w rozumieniu art. 87 ust. 3 lit. b) Traktatu WE

- ⁽²⁹⁾ Komunikat Komisji – Zastosowanie zasad pomocy państwa do środków podjętych w odniesieniu do instytucji finansowych w kontekście obecnego, globalnego kryzysu finansowego (Dz.U. C 270 z 25.10.2008, s. 8); komunikat Komisji – Dokapitalizowanie instytucji finansowych w związku z obecnym kryzysem finansowym: ograniczenie pomocy do niezbędnego minimum oraz mechanizmy zabezpieczające przed nadmiernym zakłóceniem konkurencji (Dz.U. C 10 z 15.1.2009, s. 2) oraz komunikat Komisji w sprawie postępowania z aktywami o obniżonej wartości we wspólnotowym sektorze bankowym (Dz.U. C 72 z 26.3.2009, s. 1)
- ⁽³⁰⁾ Decyzja Komisji z dnia 12 grudnia 2008 r. w sprawie N 625/08, *Pakiet ratunkowy dla instytucji finansowych w Niemczech*.
- ⁽³¹⁾ Komunikat Komisji – Zastosowanie zasad pomocy państwa do środków podjętych w odniesieniu do instytucji finansowych w kontekście obecnego, globalnego kryzysu finansowego (Dz.U. C 270 z 25.10.2008, s. 8, pkt 10, 32 oraz 42); komunikat Komisji – Dokapitalizowanie instytucji finansowych w związku z obecnym kryzysem finansowym: ograniczenie pomocy do niezbędnego minimum oraz mechanizmy zabezpieczające przed nadmiernym zakłóceniem konkurencji (Dz.U. C 10 z 15.1.2009, s. 2, pkt 44); komunikat Komisji w sprawie postępowania z aktywami o obniżonej wartości we wspólnotowym sektorze bankowym (Dz.U. C 72 z 26.3.2009, s. 1, pkt 17, 58 i 59).
- ⁽³²⁾ Zob. bezpośrednio w komunikacie Komisji – Zastosowanie zasad pomocy państwa do środków podjętych w odniesieniu do instytucji finansowych w kontekście obecnego, globalnego kryzysu finansowego (Dz.U. C 270 z 25.10.2008, s. 8, pkt 42).

- (65) W ramach oceny zgodności pomocy ze wspólnym rynkiem w kontekście art. 87 ust. 3 lit. b) Traktatu WE Komisja musi zbadać, czy spełnione zostały wymienione niżej i określone w wytycznych w sprawie ratowania i restrukturyzacji przesłanki dla zatwierdzenia pomocy restrukturyzacyjnej. Pomoc musi się zatem opierać na planie restrukturyzacji, z którego treści wyraźnie wynika, że przedsiębiorstwo jest w stanie przywrócić swoją długoterminową rentowność; ponadto czas trwania pomocy oraz jej wysokość muszą być ograniczone do niezbędnego minimum; beneficjent zobowiązany jest do wniesienia istotnego wkładu w koszty restrukturyzacji, a pomoc nie może zakłócać konkurencji w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem; Komisja może w tym zakresie nałożyć na beneficjenta określone obowiązki.

- ⁽³³⁾ Zob. pkt 52 komunikatu Komisji w sprawie postępowania z aktywami o obniżonej wartości we wspólnotowym sektorze bankowym oraz pkt 44 komunikatu Komisji – Dokapitalizowanie instytucji finansowych w związku z obecnym kryzysem finansowym: ograniczenie pomocy do niezbędnego minimum oraz mechanizmy zabezpieczające przed nadmiernym zakłóceniem konkurencji.

4.4.1. *Przywrócenie długoterminowej rentowności*

- (66) Zgodnie z pkt 34 wytycznych w sprawie ratowania i restrukturyzacji przyznanie pomocy musi być uwarunkowane wdrożeniem planu restrukturyzacji, który musi zostać zatwierdzony przez Komisję we wszystkich przypadkach pomocy indywidualnej. Ponadto Komisja musi zbadać, czy plan restrukturyzacji umożliwi przywrócenie długoterminowej rentowności przedsiębiorstwa w rozsądnych ramach czasowych. Plan restrukturyzacji musi być ograniczony w czasie i opierać się na realistycznych założeniach. Musi on również zawierać opis okoliczności, które doprowadziły do trudności przedsiębiorstwa, tym samym dając podstawę do oceny, czy proponowane środki są właściwe. Poza tym plan musi umożliwić przedsiębiorstwu rozwijanie się ku nowej strukturze, która w perspektywie przyniesie mu długoterminową rentowność i samodzielność. Oznacza to, że plan musi w pierwszym rzędzie umożliwić przedsiębiorstwu pokrycie wszystkich kosztów wraz z amortyzacją i opłatami finansowymi, a także osiągnięcie zwrotu z zaangażowanego kapitału w takim zakresie, aby przedsiębiorstwo było konkurencyjne na rynku na podstawie własnych osiągnięć.
- (67) Przy ocenie środka Komisja opiera się na informacjach przekazanych przez władze niemieckie, w szczególności na planie restrukturyzacji oraz poważnych zmianach w planie, które zostały przekazane Komisji wraz z dokładnym harmonogramem sprzedaży określonych aktywów w późniejszej fazie postępowania wyjaśniającego, już po rozmowach z udziałem Komisji.
- (68) W swojej decyzji o wszczęciu postępowania wyjaśniającego Komisja wyraziła wątpliwość, czy przekazane pierwotnie przez władze niemieckie pisma można uznać za zgodny z wymogami plan restrukturyzacji w rozumieniu pkt 32–51 wytycznych w sprawie ratowania i restrukturyzacji. Ponadto Komisja wyraziła pogląd, że trudna sytuacja WestLB wynika między innymi ze struktury własnościowej banku oraz różnicach interesów pomiędzy poszczególnymi właścicielami. W związku z powyższym Komisja uważa, że zmiana właściciela banku, która ma nastąpić do końca 2011 r. w drodze otwartego, przejrzystego i niedyskryminującego postępowania ofertowego, ma zasadnicze znaczenie dla rozwiązania powstałych problemów oraz dla pozytywnego rozwoju ekonomicznego banku.
- (69) Bank WestLB oraz jego właściciele odnieśli się już do powyższej kwestii, zobowiązując się do przedstawienia do dnia 31 grudnia 2008 r. dowodu potwierdzającego wdrożenie konkretnych środków mających na celu zmianę właściciela przedsiębiorstwa, np. w formie listu intencyjnego. Na wniosek władz niemieckich termin ten został przedłużony do dnia 31 marca 2009 r. W sprawozdaniu okresowym, przedłożonym 27 lutego 2009 r.⁽³⁴⁾, władze niemieckie przedstawiły postępy osiągnięte do końca

lutego 2009 r. Preferowane rozwiązanie polegało na połączeniu obu banków krajów związkowych – WestLB oraz banku kraju związkowego Hesja-Turyngia (Helaba) – i utworzenie skonsolidowanej grupy banków działającej na szczeblu ponadregionalnym, tzw. „Landesbank Mitte”. Jako środek uzupełniający zaproponowano integrację banku DekaBank Deutsche Girozentrale. Z różnych powodów realizacja żadnego z tych wariantów nie zakończyła się jednak sukcesem. Jedną z przyczyn były różnice interesów poszczególnych właścicieli WestLB. Kasy oszczędnościowe i kraj związkowy Nadrenia Północna-Westfalia dążyły niekiedy do realizacji sprzecznych ze sobą celów, co pokazuje, że stanowisko Komisji w tej kwestii wyrażone w decyzji o wszczęciu postępowania było słuszne, a także iż zmiana właściciela banku ma ogromne znaczenie dla przywrócenia długoterminowej rentowności przedsiębiorstwa.

- (70) Ponieważ pierwsza próba prywatyzacji WestLB zakończyła się niepowodzeniem, zamiarem Komisji było uzyskanie wystarczającej pewności, że poprzez wdrożenie przedłożonego planu restrukturyzacji bank będzie mógł odzyskać rentowność.
- (71) Zmieniony plan zawiera nie tylko szczegółowe informacje dotyczące planowanych środków, ale obejmuje również różnego rodzaju inne istotne działania, takie jak redukcja wartości bilansu oraz zakresu RWA o prawie 50 %, sprzedaż całości lub części banku w ramach otwartego postępowania ofertowego, sprzedaż prawie wszystkich spółek zależnych, łącznie z Westdeutsche ImmobilienBank, a także zamknięcie większości placówek.
- (72) Sprzedaż banku musi zakończyć się do dnia 31 grudnia 2011 r. Właściciele WestLB muszą najpóźniej do dnia 31 sierpnia 2010 r. rozpocząć otwarte, przejrzyste i niedyskryminujące postępowanie przetargowe, a najpóźniej do [czerwieca–października] 2011 r. zawrzeć umowę kupna-sprzedaży z inwestorem, tak, aby sprzedaż stała się skuteczna do dnia 1 stycznia 2012 r. Nadrzednym celem jest w tym przypadku całkowite przeniesienie praw głosu w spółce. Jednakże z uwagi na nieprzewidywalną sytuację na rynkach finansowych oraz na nieudane próby zmiany struktury własnościowej banku Komisja wyraziła zgodę na zastosowanie alternatywnych rozwiązań, takich jak na przykład przeniesienie jedynie większości praw głosu. Pomimo że konsolidacja banków krajów związkowych w Niemczech nie zakończyła się dotychczas sukcesem, Komisja nie wnosi zastrzeżeń do procesu restrukturyzacji banków na wyższym szczeblu oraz akceptuje realizację planu restrukturyzacji w kontekście restrukturyzacji całego sektora banków krajów związkowych w Niemczech. Nadzór nad procedurą zmiany właściciela sprawuje biegły wyznaczony przez WestLB za zgodą Komisji.
- (73) Po pierwsze, sprzedaż banku zostanie ułatwiona w wyniku uprzedniego rozdzielenia procesów biznesowych i przypisania ich do trzech głównych obszarów działalności, które zarówno osobno, jak i w całościowym pakiecie, zostaną przeznaczone do sprzedaży w ramach postępowania przetargowego; po drugie, suma bilansowa WestLB oraz wartość aktywów ważonych ryzykiem zostaną zredukowane na stosunku do poziomu wykazanego w bilansie rocznym na koniec 2007 r. o 25 % do końca marca 2010 r. oraz o 50 % do końca marca 2011 r.

⁽³⁴⁾ Zob. załącznik 2 (Komunikat Republiki Federalnej Niemiec skierowany do Komisji: Sprawozdanie okresowe z postępów w negocjacjach dotyczących konsolidacji sektora bankowego).

(74) Dochodzenie potwierdziło również, że bank WestLB dokonał przekierowania swojej działalności. Bank wycofał się z przynoszących straty obszarów działalności, takich jak zarządzanie inwestycjami czy prowadzenie operacji na własny rachunek i koncentruje się obecnie na działalności w zakresie świadczenia usług dla klientów. Zmieniony plan restrukturyzacji WestLB przewiduje, że bank ponownie skoncentruje się na prowadzeniu działalności na terenie NRW i Niemiec. W tym celu bank zamknie ponad 20 placówek i wycofa się z udziałów w spółkach zależnych, a także ponownie skoncentruje się na takich obszarach działalności jak bankowość transakcyjna, świadczenie usług na rzecz MSP i grup przedsiębiorstw oraz działalność na rynku kapitałowym/świadczenie usług dla klientów instytucjonalnych/finansowanie strukturyzowane. Wycofanie się z ryzykownych przedsięwzięć, powrót do działalności odznaczającej się mniejszą zmiennością, takiej jak bankowość transakcyjna, a także współpraca z kasami oszczędnościowymi, klientami prywatnymi i średnimi przedsiębiorstwami spowoduje wzrost udziału transakcji długoterminowych w całości działalności prowadzonej przez WestLB i tym samym w istotnym stopniu przyczyni się do przywrócenia długotrwałej rentowności banku. Komisja stwierdza, że zgodnie ze zmienionym planem restrukturyzacji WestLB w istotnych kwestiach odbiega od dotychczasowego modelu działalności. W związku z powyższym plan restrukturyzacji stanowi istotną zmianę koncepcji, która w przeszłości okazała się nieopłacalna i niemożliwa do realizacji w dłuższej perspektywie czasowej.

(75) Komisja przyjmuje również do wiadomości informację dotyczącą środków w zakresie redukcji kosztów, które mają zostać zrealizowane do końca 2010 r. Ponadto bank WestLB wdrożył środki mające na celu poprawę zarządzania ryzykiem, a także znacząco poprawił profil ryzyka. Komisja przeanalizowała założenia stanowiące podstawę do sporządzenia planu restrukturyzacji i nie znajduje powodu do twierdzenia, że są one nierealistyczne. W związku z tym Komisja uważa, że z treści zmienionego planu restrukturyzacji wynika wyraźnie, iż bank WestLB może odzyskać długoterminową rentowność.

4.4.2. Ograniczenie pomocy do niezbędnego minimum

(76) Wątpliwości Komisji co do tego, czy pomoc jest ograniczona do niezbędnego minimum, zostały rozwiane. Można obecnie stwierdzić, że pomoc jest ograniczona do niezbędnego minimum, a beneficjent wniósł istotny wkład własny w restrukturyzację. Należy uznać, że sformułowany w pkt 44 wytycznych w sprawie ratowania i restrukturyzacji cel dotyczący wniesienia przez beneficjenta wkładu własnego w wysokości 50 % musi zostać dostosowany w przypadku stosowania przedmiotowych przepisów do restrukturyzacji WestLB z uwagi na panujący kryzys ekonomiczny.

(77) Komisja uważa, że w obecnych okolicznościach bank w miarę możliwości ponosi koszty restrukturyzacji poprzez sprzedaż aktywów i spółek zależnych. Sprzedaż ta ma dwojaki skutek: z jednej strony, powoduje zmniejszenie wartości aktywów ważonych ryzykiem, co umożliwia uwolnienie kapitału i podniesienie stopnia kapitalizacji. Z drugiej strony, sprzedaż powoduje uzyskanie płynności,

która może być wykorzystana do finansowania restrukturyzacji, ale również w celu wzmocnienia podstaw płynności finansowej przedsiębiorstwa⁽³⁵⁾. Część spodziewanego napływu kapitału została już wykorzystana, kolejna część spodziewana jest w niedalekiej przyszłości. Jednak nawet jeżeli Komisja nie uwzględni spodziewanego napływu kapitału, który będzie mógł zostać wykorzystany dopiero w roku 2011 i przyjmie ostrożne założenie, że ewentualnie nie we wszystkich przypadkach sprzedaży zostaną osiągnięte spodziewane zyski, to i tak stwierdza, że wkład własny banku może zostać uznany za znaczący.

(78) Bez względu na dostosowanie celu w zakresie wysokości wkładu własnego beneficjenta Komisja w dalszym ciągu domaga się wniesienia możliwie wysokiego wkładu przez właścicieli udziałów w banku (czyli podziału obciążenia). Oznacza to, że również inwestorzy reprezentujący kapitał hybrydowy muszą uczestniczyć w restrukturyzacji banku. Komisja uważa, że w przypadkach, w których udzielono pomocy państwa, likwidacja rezerw kapitałowych w celu uzyskania możliwości wypłacenia zwrotu z kapitału hybrydowego oraz uniknięcia uczestnictwa w stratach jest sprawą problematyczną z dwóch powodów. Po pierwsze, pomoc państwa nie mogłaby w takim przypadku zostać ograniczona do niezbędnego minimum. Zasada ograniczenia pomocy państwa do minimum stanowi natomiast ogólną zasadę polityki w zakresie pomocy państwa. Likwidacja rezerw w celu uzyskania możliwości wypłacenia zwrotu z kapitału hybrydowego oznacza bezpośrednie pobranie własnego kapitału, wskutek czego zwiększa się kwota niezbędna do rekapitalizacji i tym samym wysokość pomocy. Po drugie, tego rodzaju działanie jest sprzeczne z zasadą podziału obciążenia i prowadzi do wzrostu poziomu ryzyka moralnego. W przypadku gdy zwrot z kapitału hybrydowego jest wypłacany pomimo braku obowiązku prawnego w tym zakresie, właściciele kapitału hybrydowego korzystają z ochrony przed skutkami strat; jednocześnie właściciele tego rodzaju kapitału nie są w pełnym zakresie narażeni na ryzyko związane z inwestycją w bardziej ryzykowne i – ze względu na to ryzyko – bardziej opłacalne instrumenty finansowe. Ponadto hybrydowe instrumenty kapitałowe będą uczestniczyły w stratach. W związku z powyższym Komisja wymaga, aby w przypadku strat wypłaty odsetek od tego rodzaju instrumentów zostało zabronione do momentu sprzedaży WestLB, a także aby instrumenty te uczestniczyły w stratach, jeżeli bank wykaże straty bez likwidacji rezerw kapitałowych. Powyższe odnosi się w szczególności do WestLB, ponieważ bank przeznaczony jest do sprzedaży, a zaufanie inwestorów do obecnych właścicieli nie ma w tym kontekście szczególnego znaczenia⁽³⁶⁾.

(79) W związku z tym Komisja uważa, że nawet jeżeli cel na poziomie 50 % nie zostanie osiągnięty, to bank WestLB i tak wnosi najwyższy możliwy wkład własny w restrukturyzację.

⁽³⁵⁾ Powyższe jest uzależnione od wartości księgowej pozycji aktywów oraz wymagalności instrumentów dłużnych. Powyższa argumentacja była również przywoływana we wcześniejszych decyzjach Komisji: zob. decyzja Komisji z dnia 20 grudnia 2006 r. w sprawie C 44/05 *Huta Stalowa Wola* (Dz.U. L 112 z 30.4.2007, s. 67, pkt 71); decyzja Komisji z dnia 10 lipca 2007 r. w sprawie C 20/06 *Novoles Straža* (Dz.U. L 29 z 2.2.2008, s. 7); decyzja Komisji z dnia 12 września 2007 r. w sprawie C 54/06 *Bison Bial* (Dz.U. L 46 z 21.2.2008, s. 41); a także decyzja Komisji z dnia 4 czerwca 2008 r. w sprawie C 9/08 *Sachsen LB* (dotychczas niepublikowana) oraz decyzja Komisji z 21 października 2008 r. w sprawie C 10/08 (dotychczas niepublikowana).

⁽³⁶⁾ W przypadkach, w których kapitał hybrydowy jest udostępniany przez państwo w ramach ratowania, możliwa jest również inna interpretacja.

4.4.3. Unikanie nadmiernego zakłócenia konkurencji

- (80) Zgodnie z pkt 35–39 wytycznych w sprawie ratowania i restrukturyzacji należy wprowadzić konieczne środki wyrównawcze w celu minimalizacji negatywnych skutków pomocy dla konkurentów. Skutkiem tego rodzaju warunku udzielenia zgody na pomoc jest zwykle ograniczenie lub zmniejszenie zaangażowania przedsiębiorstwa na właściwych rynkach produktowych poprzez rezygnację z określonych zdolności produkcyjnych, sprzedaż spółek zależnych bądź też ograniczenie działalności w danym segmencie rynku. Ograniczenie lub zmniejszenie zaangażowania na rynku powinno być proporcjonalne do efektów zakłócenia konkurencji spowodowanych przez udzielenie pomocy.
- (81) Komisja w ramach dochodzenia stwierdziła, że zastosowanie wystarczające środki mające na celu minimalizację ewentualnych negatywnych skutków, jakie udzielona pomoc miałaby dla konkurencji.
- (82) Komisja stwierdza, że bank WestLB wycofał się z działalności w zakresie zarządzania inwestycjami, a także znacznie zredukował skalę działalności w dwóch najbardziej dochodowych segmentach, czyli finansowaniu strukturyzowanym oraz działalności na rynku kapitałowym.
- (83) Komisja stoi na stanowisku, że wycofanie się z działalności w zakresie zarządzania inwestycjami oraz zmniejszenie skali działalności o około połowę są niezbędne do przywrócenia rentowności przedsiębiorstwa. Zgodnie z pkt 40 wytycznych w sprawie ratowania i restrukturyzacji tego rodzaju działania nie mogą jednak zostać uznane za środki mające na celu ograniczenie zakłóceń konkurencji. Wprawdzie wycofanie się z działalności w zakresie zarządzania inwestycjami nie może zostać uznane za środek mający na celu złagodzenie zakłóceń konkurencji, jednak wpływa to zarówno na wielkość banku, jak i na charakter jego działalności.
- (84) Suma bilansowa banku WestLB zostanie zmniejszona o 25 % do końca marca 2010 r. oraz o 50 % do końca marca 2011 r. Ponadto suma aktywów ważonych ryzykiem (RWA) zostanie zmniejszona o 25 % do końca marca 2010 r. oraz o 50 % do końca marca 2011 r.
- (85) Komisja uważa, że zmniejszenie sieci placówek do sześciu w kraju i siedmiu za granicą, wycofanie się z prowadzenia operacji na własny rachunek oraz wprowadzenie ograniczeń w zakresie operacji na rzecz klientów stanowi odpowiedni środek mający na celu złagodzenie zakłóceń konkurencji.
- (86) Plan restrukturyzacji przewiduje również wdrożenie środków w zakresie obniżenia kosztów i redukcji działalności. Sprzedane zostaną prawie wszystkie udziały w spółkach zależnych. Sprzedaż zostanie zrealizowana w dwóch transzach. Pierwsza transza udziałów, obejmująca 16 spółek zależnych, zostanie sprzedana do końca [lutego–maja] 2010 r. ⁽³⁷⁾, natomiast druga transza, w której skład wchodzi trzy spółki zależne, zostanie sprzedana do końca [lutego–maja] 2011 r.

⁽³⁷⁾ Pod warunkiem, że istnieje możliwość sprzedaży po cenie wyższej niż wartość księgową; w pozostałych przypadkach sprzedaż jest możliwa do [...] 2010 r.

- (87) Dodatkowo planuje się ograniczenie aktywności w podstawowych obszarach działalności WestLB, takich jak finansowanie strukturyzowane, świadczenie usług na rzecz klientów instytucjonalnych oraz działalność na rynkach kapitałowych. Powyższe dotyczy zarówno nowej działalności, jak i sumy bilansowej banku (RWA).
- (88) Ogólnie rzecz biorąc należy uznać, że środki wyrównawcze są proporcjonalne do skutków zakłócenia konkurencji, spowodowanych udzieleniem pomocy na rzecz banku WestLB, a także iż minimalizują przedmiotowe skutki w największym możliwym zakresie.

5. WNIOSEK

- (89) Środek stanowi pomoc na restrukturyzację, która może zostać uznana za zgodną ze wspólnym rynkiem zgodnie z art. 87 ust. 3 lit. b) Traktatu WE, jeżeli spełnione zostaną ustanowione w tym kontekście warunki,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

Pomoc w formie gwarancji w wysokości 5 mld EUR, której Niemcy zamierzają udzielić na rzecz WestLB AG (WestLB) jest zgodna ze wspólnym rynkiem, z zastrzeżeniem spełnienia warunków określonych w art. 2 oraz w załączniku.

Artykuł 2

1. Plan restrukturyzacji banku WestLB, przekazany przez władze niemieckie dnia 8 sierpnia 2008 r., zmieniony ostatnio zgodnie z komunikatem władz niemieckich z dniem 30 kwietnia 2009 r., musi zostać wdrożony w całości, łącznie z warunkami określonymi w załączniku oraz zgodnie z przedstawionym harmonogramem

2. W stosownych przypadkach, jeżeli byłoby to wskazane np. z uwagi na utrzymanie się obecnego kryzysu na rynkach finansowych, Komisja może na uzasadniony wniosek Niemiec:

- zgodzić się na przedłużenie terminów określonych w załączniku lub
- w wyjątkowych przypadkach znieść, zmienić lub zastąpić jedno lub kilka warunków wymienionych w załączniku, jeśli wystąpią nadzwyczajne okoliczności.

Jeśli władze niemieckie zamierzają zwrócić się do Komisji o przedłużenie terminu, opatrzony odpowiednią argumentacją wniosek należy złożyć Komisji najpóźniej dwa miesiące przed upływem danego terminu.

Artykuł 3

W ciągu dwóch miesięcy po opublikowaniu decyzji władze niemieckie przedstawią Komisji działania, które zostały podjęte w celu zastosowania się do niniejszej decyzji.

Artykuł 4

Niniejsza decyzja skierowana jest do Republiki Federalnej Niemiec.

Niemcy prześlą niezwłocznie egzemplarz niniejszej decyzji beneficjentowi pomocy.

Sporządzono w Brukseli dnia 12 maja 2009 r.

W imieniu Komisji
Neelie KROES
Członek Komisji

ZAŁĄCZNIK

W ODNIESIENIU DO ART. 2 UST. 1

- 1.1. Wszystkie środki niezbędne do wdrożenia planu restrukturyzacji, w szczególności dalsza pomoc, są zgodne z komunikatami oraz praktyką decyzyjną Komisji, przy odpowiednim uwzględnieniu szczególnych okoliczności dotyczących przypadku banku WestLB. Środki te nie stanowią obejścia ani też unieważnienia obowiązujących postanowień. Powyższe dotyczy w szczególności przypadku wdrożenia planu poprzez przeniesienie pozycji bilansowych na instrument wykorzystywany do likwidacji, stworzony przez właścicieli WestLB, a także poprzez wykorzystanie środków w ramach Funduszu Wsparcia na rzecz Sektora Finansowego (niem. *Sonderfonds Finanzmarktstabilisierung*) lub też działań mających na celu zagwarantowanie refinansowania banku WestLB. Komisja zostanie poinformowana w osobnym komunikacie o każdej pomocy na rzecz WestLB jeszcze przed jej wdrożeniem.
- 2.1. Właściciele banku WestLB: Westfälisch-Lippische Sparkassen- und Giroverband, Rheinische Sparkassen- und Giroverband, a także – bezpośrednio lub pośrednio poprzez NRW.BANK – kraj związkowy Nadrenia Północna-Westfalia, Landschaftsverband Rheinland i Landschaftsverband Westfalen-Lippe dokonają sprzedaży całości lub w podziale na części banku WestLB do dnia 31 grudnia 2011 r. zgodnie z poniższymi warunkami.
- 2.2. Właściciele WestLB rozpoczną postępowanie przetargowe zgodnie z pkt 6.1–6.7 najpóźniej do dnia 31 sierpnia 2010 r. Najpóźniej do dnia 31 sierpnia 2011 r. zawarta zostanie z inwestorem umowa kupna-sprzedaży, tak aby sprzedaż stała się skuteczna najpóźniej z dniem 31 grudnia 2011 r. W uzasadnionych przypadkach Komisja może wyrazić zgodę na sprzedaż banku z wolnej ręki lub konsolidację sektora banków krajów związkowych. Powyższe może mieć miejsce zarówno przed rozpoczęciem postępowania ofertowego, jak i w trakcie takiego postępowania.
- 3.1. W oparciu o sprawdzoną wartość bilansu banku WestLB na dzień 31 grudnia 2007 r. (287 mld EUR) suma bilansowa banku zostanie zredukowana do dnia 31 marca 2010 r. łącznie o 25 %, a do dnia 31 marca 2011 r. łącznie o 50 %, przy czym wartość rynkowa derywatów ([20–60] mld EUR na dzień 31 grudnia 2007 r.) nie będzie uwzględniana. Zredukowana wartość bilansu na poziomie [200–280] mld EUR zostanie zatem zmniejszona do dnia 31 marca 2010 r. maksymalnie do kwoty [150–250] mld EUR (bez wartości rynkowej derywatów), a do dnia 31 marca 2011 r. maksymalnie do kwoty [80–180] mld EUR (bez wartości rynkowej derywatów).
- 3.2. W oparciu o sprawdzoną wartość aktywów ważonych ryzykiem, znajdujących się w posiadaniu banku WestLB według stanu na dzień 31 grudnia 2007 r. (104 mld EUR) całkowita wartość aktywów ważonych ryzykiem zostanie zredukowana do dnia 31 marca 2010 r. łącznie o 25 %, a do dnia 31 marca 2011 r. łącznie o 50 %. Wartość aktywów zostanie zatem zmniejszona do dnia 31 marca 2010 r. maksymalnie do kwoty 78 mld EUR, a do dnia 31 marca 2011 r. maksymalnie do kwoty 52 mld EUR. Komisja oraz biegły uwzględnią przy tym sytuację, w której nieoczekiwane duży wpływ na rozwój ważonych ryzykiem aktywów będą miały czynniki zewnętrzne (np. rating, kursy wymiany), pozostające poza kontrolą banku WestLB oraz jego właścicieli.
- 3.3. Przedstawiona w pkt 3.1–3.2 redukcja wartości bilansu oraz aktywów ważonych ryzykiem opiera się na założeniu, że pierwotny portfel zostanie całkowicie wycofany z bilansu banku. Gdyby realizacja powyższego nie była możliwa, wówczas w podobnym zakresie zmniejszona zostanie wartość aktywów oraz aktywów ważonych ryzykiem pochodzących z innych segmentów działalności.
- 4.1. Główne obszary działalności WestLB zostaną rozdzielone i najpóźniej do dnia 30 października 2009 r. przyporządkowane do następujących segmentów, wydzielonych w oparciu o kryteria operacyjne, ekonomiczne oraz względy przejrzystości:
 - a) bankowość transakcyjna;
 - b) grupy przedsiębiorstw/MŚP;
 - c) klienci instytucjonalni/rynek kapitałowy/finansowanie strukturyzowane.
- 4.2. Segmenty działalności określone w pkt 4.1 zostaną sprzedane w całości lub w częściach najpóźniej do dnia 31 grudnia 2011 r.
- 4.3. Do momentu sprzedaży w żadnym z określonych w pkt 4.1 segmentów nie zezwala się na rozszerzanie zakresu działalności poprzez fuzje lub przejęcia (zakaz zewnętrznego wzrostu).
- 4.4. W segmencie grupy przedsiębiorstw/MŚP prowadzona jest sprzedaż produktów finansowych na rzecz kas oszczędnościowych, dzięki której członkowie grupy mogą korzystać z usług w zakresie działalności na rynku kapitałowym, działalności na rzecz klientów instytucjonalnych, a także finansowania strukturyzowanego oraz bankowości transakcyjnej. [...] nie jest częścią tego segmentu, lecz zostanie osobno sprzedane przez WestLB najpóźniej do dnia 31 [(lutego–maja)] 2010 r.

- 4.5. W odniesieniu do działalności na rynku kapitałowym w segmencie rynek kapitałowy/klienci instytucjonalni/finansowanie strukturyzowane do momentu sprzedaży obowiązują następujące ograniczenia:
- skala działalności w segmencie rynków kapitałowych, rozumiana jako wartość bilansu w roku 2009 nie przekroczy do dnia 31 grudnia 2009 r. kwoty [70–100] mld EUR, do dnia 31 grudnia 2010 r. kwoty [60–90] mld EUR, do dnia 31 grudnia 2011 r. kwoty [50–80] mld EUR;
 - wartość aktywów ważonych ryzykiem, zaliczanych do działalności na rynku kapitałowym, nie może przekroczyć kwoty [10–25] mld EUR do dnia 31 grudnia 2009 r., kwoty [5–25] mld EUR do dnia 31 grudnia 2010 r. oraz kwoty [5–25] mld EUR do dnia 31 grudnia 2011 r.;
 - bank WestLB zaprzestaje prowadzenia operacji na w własny rachunek. Obejmuje to operacje w zakresie wartości względnej oraz arbitraż. W dalszym ciągu może być natomiast prowadzona działalność handlowa na rzecz klientów oraz zarządzanie na warunkach rynkowych aktywami ujętymi w bilansie;
 - realizacja działalności handlowej na poziomie operacyjnym w obszarze rynków kapitałowych zostaje ograniczona do placówek w Düsseldorfie, Nowym Jorku, Hongkongu oraz Londynie.
- 4.6. W odniesieniu do działalności na rynku kapitałowym w segmencie rynek kapitałowy/klienci instytucjonalni/ustrukturyzowane finansowanie do momentu sprzedaży obowiązują następujące ograniczenia:
- wartość bilansu na rok 2009 w odniesieniu do nowej działalności rozpoczętej w obszarze usług świadczonych na rzecz klientów instytucjonalnych/finansowania strukturyzowanego nie może przekroczyć kwoty [20–40] mld EUR do dnia 31 grudnia 2009 r., kwoty [15–35] mld EUR do dnia 31 grudnia 2010 r. oraz kwoty [10–30] mld EUR do dnia 31 grudnia 2011 r.;
 - wartość aktywów ważonych ryzykiem, zaliczanych do działalności w obszarze usług świadczonych na rzecz klientów instytucjonalnych/finansowania strukturyzowanego, nie może przekroczyć kwoty [30–60] mld EUR do dnia 31 grudnia 2009 r., kwoty [20–50] mld EUR do dnia 31 grudnia 2010 r. oraz kwoty [20–50] mld EUR do dnia 31 grudnia 2011 r.;
 - następujące placówki zostaną zamknięte w najbliższym możliwym terminie, nie później jednak niż do [...] 2010 r.:
 - Münster,
 - Bielefeld,
 - Kolonia,
 - Dortmund,
 - Moguncja;
 - następujące placówki, utworzone jako spółki zależne, oddziały lub przedstawicielstwa zostaną zamknięte w najbliższym możliwym terminie, nie później jednak niż do [...] 2010 r.:
 - Toronto,
 - Houston,
 - Meksyk,
 - Madryt,
 - Mediolan,
 - Paryż,
 - Kijów,
 - Dubaj,
 - Johannesburg,
 - Praga,
 - Szanghaj,
 - Singapur,
 - Tokio,
 - Bombaj,
 - Seul,
 - Pekin;

- e) w przypadku jeżeli bank WestLB zostanie w całości lub w częściach sprzedany przed 31 grudnia 2010 r. inwestor może utrzymać działalność w trzech dodatkowych placówkach;
 - f) rozpoczęte transakcje, które w momencie zamknięcia oddziałów placówek wyszczególnionych w pkt 4.6 c) oraz 4.6 d) nie zostały zakończone, zostaną przeniesione lub zlikwidowane w innej, odpowiedniej formie;
 - g) utrzymana może zostać działalność następujących placówek:
 - Londyn,
 - Nowy Jork,
 - Hongkong,
 - Moskwa,
 - Sydney,
 - Stambuł,
 - São Paulo,
 - Düsseldorf,
 - Berlin,
 - Frankfurt nad Menem,
 - Hamburg,
 - Monachium,
 - Stuttgart;
 - h) do momentu sprzedaży banku WestLB nie będą tworzone nowe placówki w formie spółek zależnych, oddziałów ani przedstawicielstw.
- 5.1. Wszystkie wymienione poniżej udziały WestLB zostaną w całości sprzedane w najbliższym możliwym terminie, nie później jednak niż do [lutego–maja] 2010 r.:
- Weberbank Actiengesellschaft, Berlin,
 - [...],
 - [...],
 - [...],
 - [...],
 - [...],
 - [...],
 - [...],
 - [...],
 - [...],
 - [...],
 - [...],
 - [...],
 - [...],
 - [...],
 - [...],
 - [...],
 - [...].
- 5.2. W przypadku gdyby działania WestLB na rzecz sprzedaży udziałów w [...] oraz w [...] nie zakończyły się sukcesem do [(lutego–maja)] 2010 r., udziały mogą zostać sprzedane łącznie z bankiem WestLB w ramach postępowania określonego w pkt 6.1.
- 5.3. Sprzedaż udziałów określonych w pkt 5.1 może zostać odłożona w czasie najpóźniej do dnia 31 grudnia 2010 r., jeżeli bank WestLB przedstawi dowody potwierdzające, że zyski uzyskane z tytułu sprzedaży byłyby niższe niż wartość księgowa udziałów wykazana w jednostkowym sprawozdaniu finansowym WestLB AG zgodnie niemieckim kodeksem handlowym lub sprzedaż spowodowałaby straty wykazane w sprawozdaniu finansowym koncernu zgodnie z MSSF.

- 5.4. [...] zostanie sprzedany w otwartym, przejrzystym i niedyskryminującym postępowaniu przetargowym zgodnie z pkt 6.1.–6.7 przy zachowaniu terminów określonych w pkt 5.1 i 5.3.
- 5.5. Wszystkie wymienione niżej udziały WestLB zostaną sprzedane w najbliższym możliwym terminie, nie później jednak niż do [lutego–maja] 2011 r.:
- [...].
 - [...].
 - [...].
- 5.6. Zyski ze sprzedaży udziałów WestLB zostaną w całości wykorzystane na potrzeby finansowania planu restrukturyzacji banku WestLB.
- 5.7. Rozpoczęte transakcje dotyczące udziałów, które nie zostały sprzedane w terminach określonych w pkt 5.1 oraz 5.3, zostają przeniesione lub wygasają od tego momentu zgodnie z terminami ustanowionymi dla zasadniczej transakcji. Nie będą zawierane żadne nowe transakcje.
- 5.8. W przypadku wykazania strat bank WestLB nie będzie dokonywał do momentu sprzedaży żadnych wypłat odsetek z tytułu hybrydowych instrumentów kapitałowych. Instrumenty te będą również uczestniczyły w stratach, jeżeli bez likwidacji rezerw kapitałowych w bilansie WestLB wykazane zostaną straty.
- 6.1. Bank WestLB zostanie sprzedany w całości lub w częściach w ramach otwartego, przejrzystego i niedyskryminującego postępowania przetargowego przy zachowaniu terminów określonych w pkt 2.1 oraz 2.2.
- 6.2. W postępowaniu przetargowym wziąć może udział każdy inwestor z kraju i z zagranicy. Warunki sprzedaży nie mogą zawierać klauzuli ograniczającej liczbę potencjalnych oferentów, ani też nie mogą być dopasowane specjalnie do określonego potencjalnego oferenta.
- 6.3. Informacja o sprzedaży zostanie odpowiednio nagłośniona. W tym celu informacja zostanie umieszczona w co najmniej jednej publikacji prasowej o zasięgu międzynarodowym dostępnej na terenie całej Wspólnoty w angielskiej wersji językowej. Oferentom zapewnia się, o ile jest to prawnie dopuszczalne, bezpośredni dostęp do wszystkich niezbędnych informacji w ramach procedury zachowania należytej staranności. Wybór nabywcy odbędzie się według kryteriów ekonomicznych.
- 6.4. Inwestor:
- a) jest podmiotem trzecim, niezależnym od właścicieli WestLB; za niezależny podmiot uznaje się każdy podmiot, który nie jest powiązany ze spółkami należącymi do koncernu WestLB w rozumieniu art. 11 rozporządzenia Komisji (WE) nr 2790/1999 ⁽¹⁾;
 - b) musi być w stanie uzyskać wszystkie niezbędne zezwolenia urzędów antymonopolowych i innych urzędów, konieczne do nabycia udziałów w WestLB;
 - c) musi być w stanie dzięki własnej prężności finansowej i wskaźnikowi ratingu zapewnić długoterminową wypłacalność banku.
- 6.5. Całkowita sprzedaż poszczególnych segmentów działalności ma pierwszeństwo przed zwykłym przeniesieniem większości praw głosu („50 % plus jedna akcja”). Zwykłe przeniesienie większości praw głosu jest dozwolone wyłącznie w przypadku, gdy w trakcie postępowania ofertowego nie zostanie złożona oferta całkowitego przejęcia jednego lub kilku segmentów działalności spółki. Komisja Europejska zostanie poinformowana o udzieleniu zamówienia. Komisja zastrzega sobie prawo do wniesienia sprzeciwu.
- 6.6. Powyższe pozostaje bez uszczerbku dla przewidzianej w pkt 2.2. możliwości sprzedaży banku z wolnej ręki lub konsolidacji sektora banków krajów związkowych po uzyskaniu zgody Komisji. Dotychczasowi właściciele mogą zostać właścicielami mniejszościowymi, jeżeli oddana zostanie kontrola większościowa nad spółką.
- 6.7. Do dnia 31 grudnia 2011 r. bank wycofa się ostatecznie z działalności w segmentach, które nie zostały sprzedane w ramach postępowania przetargowego, lub też działalność ta wygaśnie od tego momentu zgodnie z terminami ustanowionymi dla zasadniczej działalności.
- 7.1. Kompletna i właściwa realizacja wszystkich warunków będzie na bieżąco i w pełnym zakresie nadzorowana i szczegółowo weryfikowana przez posiadającego odpowiednie kwalifikacje biegłego, najlepiej biegłego rewidenta. W terminie trzech miesięcy od daty doręczenia niniejszej decyzji WestLB przedstawi Komisji kandydaturę odpowiedniego, niezależnego biegłego. Komisja może zgłosić zastrzeżenie do nominacji biegłego. Komisja może zażądać od biegłego wyjaśnień i doprecyzowania. Koszty honorarium dla biegłego ponosi WestLB.

⁽¹⁾ Dz.U. L 336 z 29.12.1999, s. 21.

- 7.2. W trakcie wykonywania niniejszej decyzji Komisja posiada nieograniczony dostęp do wszystkich informacji koniecznych do nadzorowania wykonania niniejszej decyzji. Komisja może zażądać od WestLB wyjaśnień i doprecyzowania. Władze niemieckie i WestLB będą ściśle współpracować z Komisją i działającym w imieniu Komisji biegłym we wszystkich kwestiach związanych z nadzorowaniem wykonania niniejszej decyzji.
- 7.3. Do 2011 r. włącznie władze niemieckie zobowiązują się przysyłać Komisji coroczne sprawozdanie z postępów prac; w przygotowaniu sprawozdania uczestniczy biegły określony w pkt 7.1. Sprawozdanie winno zawierać streszczenie dotyczące wdrożenia planu restrukturyzacji oraz szczegółowe informacje dotyczące sprzedaży udziałów i zamknięć spółek zależnych, oddziałów i placówek zgodnie z niniejszą decyzją. W sprawozdaniu należy określić datę sprzedaży lub zamknięcia, wartość księgową na dzień 31 grudnia 2007 r., cenę zbycia, wszystkie zyski i straty wynikłe ze sprzedaży lub zamknięcia oraz wszelkie szczegóły dotyczące działań, które zostaną jeszcze podjęte w ramach planu restrukturyzacji. Sprawozdanie przedkłada się w ciągu miesiąca od zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego WestLB przez radę nadzorczą WestLB, najpóźniej do dnia 31 maja każdego roku.

W ODNIESIENIU DO ARTYKUŁU 2 UST. 2

Stosując klauzulę przeglądu zgodnie z art. 2 ust. 2, Komisja uwzględni odpowiednio warunki oferty oraz sytuację na rynkach kapitałowych.
